

OZNÁMENÍ

K 60. narozeninám profesora Martina Bílka

V prosinci tohoto roku oslavil prof. PhDr. Martin Bílek, Ph.D., jeden z nejvýznamnějších představitelů didaktiky chemie v České republice i zahraničí, kulaté životní jubileum.

Rodák z Hořic po absolvování základní školy pokračoval ve studiu na tamním gymnáziu. Po maturitě v roce 1983 pak nastoupil na Pedagogickou fakultu v Hradci Králové, kde studoval obor učitelství všeobecně-vzdělávacích předmětů – chemie, fyzika pro 5.–12. ročník a absolvoval v roce 1988. Dále pokračoval v doktorském studiu – obor pedagogika se zaměřením na didaktickou technologii na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, kde v roce 1996 obhájil rigorózní a doktorskou práci. V roce 1999 se habilitoval na Fakultě přírodních věd Univerzity M. Bela v Banské Bystrici pro obor Teorie vyučování všeobecně vzdělávacích a odborných předmětů – specializace: chemie. V témže oboru pak proběhlo na této fakultě inaugurační řízení, zakončené v roce 2006 jmenováním profesorem. Od roku 1991 zahájil své působení na Katedře chemie Pedagogické a později Přírodovědecké fakulty Univerzity Hradec Králové, od roku 2017 pak na Katedře chemie a didaktiky chemie Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Pedagogická, vědecká i vědecko-organizační činnost profesora Bílka je vskutku obdivuhodná. Kromě didaktiky chemie, která je hlavní oblastí jeho odborného zájmu, se věnuje také didaktice přírodovědných a technických předmětů atd. (kurikulární aspekt, přírodovědná gramotnost, badatelsky orientovaná výuka, environmentální

výchova, počítačem podporovaný školní experiment, interakce reálného a virtuálního prostředí v přírodovědném vzdělávání aj.). V uvedených oblastech dosáhl významných výsledků, což se odráží také v jeho rozsáhlé publikační činnosti obzvláště v renomovaných zahraničních časopisech. Nedílnou součástí aktivit jubilanta je vědecko-organizační činnost. Na Univerzitě Hradec Králové působil na pozici prorektora pro rozvoj a legislativu a proděkana pro rozvoj a zahraniční vztahy, na Univerzitě Karlově je vedoucím Katedry chemie a didaktiky chemie Pedagogické fakulty, zastával též pozice proděkana pro vědu a výzkum a proděkana pro celoživotní a distanční vzdělávání. Nelze opomenout též jeho pedagogické a odborné působení na řadě dalších vysokých škol v České republice a v zahraničí (Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Univerzita M. Bela v Banské Bystrici, Norská univerzita přírodních věd a technologií v Trondheimu, Univerzita v Mariboru aj.), v oborových radách doktorského studia a vědeckých radách vysokých škol. Profesor Bílek je též členem redakčních rad řady českých a zahraničních časopisů s orientací na problematiku vzdělávání, např. European Journal of Education Research, Journal of Baltic Science Education, Acta Didactica, Biologie-Chemie-Zeměpis, Envigogika aj. Nelze pominout ani jeho činnost v České společnosti chemické, kde dlouhodobě působí jako místopředseda výboru odborné skupiny Chemické vzdělávání.

Za veškeré aktivity v oblasti chemického a přírodovědného vzdělávání se dostalo profesoru Bílkovi řady ocenění. Jmenujme alespoň některá

z nich, v roce 2020 mu byla udělena Cena Viléma Baura České společnosti chemické, v roce 2024 pak obdržel Medaili Jana Harabaszewského, kterou v témže oboru uděluje Polská chemická společnost.

Protiváhou rozsáhlé pedagogické a vědecké činnosti jubilanta je řada volnočasových aktivit, např. cestování po České republice, poznávání kultur cizích zemí, sport (česká házená, tenis, stolní tenis), dále pak hra na kytaru, basketbalu nebo bicí nástroje, ale i sběratelství pivních táček.

Závěrem je třeba připomenout, že profesor Bílek není jen významnou osobností v oblasti chemického a přírodovědného vzdělávání, je zároveň skvělým kolegou a kamarádem, ochotným kdykoliv pomoci.

*Milý Martine,
k Tvému významnému životnímu
jubileu Ti přejeme hlavně zdraví,
ale i životní elán a optimismus
do let příštích.*

Karel Kolář, Pavel Beneš

Ahojdivočino – zima 2024

Další číslo tohoto časopisu přináší opět mnoho zajímavého a poučného, přičemž atraktivitu zvyšují skvělé kresby a fotografie. Na vnitřní straně obálky nacházíme text o ptácích jeřábech, kteří se k nám v zimě často vrací. Autorem dopisu z divočiny je tentokrát sýček obecný, který prozradil ze svého života mnohé pozoruhodnosti. V „rozcvičce“ je zadán zajímavý úkol, kde má čtenář poznat podle detailu oka, o které zvíře se jedná. Kapitoly „Rok mladého přírodovědce“ a „Co se děje v zimě“ přináší řadu námětů na vhodné zimní aktivity včetně detailního pozorování přírody. Další obrazová dvoustrana představuje zvířata žijící v zimním lese a k nim je třeba přiřadit správné popisky. Kapitola popisující podobné druhy tentokrát seznamuje s rozdíly mezi kočkou domácí a divokou (což ostatně není běžně známo) a také, kde se kočka divoká v přírodě vyskytuje a jak lze její výskyt potvrdit. Kapitola „Rostliny se představují“ je věnována tisu červenému a jalovci obecnému. K vánoční tradici patří u nás kapr, kterému je věnována dvoustrana. V zimním období lze pozorovat

u vody mnohé ptačí druhy, jejichž kresby si lze vystříhnout a nalepit na prázdný plakát s naznačeným potokem a rybníkem, který lze navíc domalovat pastelkami. Řadu informací lze objevit na dvoustranách věnovaných kachnám, kde si lze osvěžit znalosti v rozdílech kachen plovavých a potápivých, dozvědět se proč nohy ptákům v zimě nezmrznou

a jak lze poznat podle zobáku, na jakou potravu jsou ptáci zaměřeni. Cenné informace upřesňují, jak ptáky v zimě správně přikrmovat. Samozřejmostí je uvedení vítězů výherní soutěže, kde účastníci mezi oblíbená volně žijící zvířata na prvních místech řadili vlka, lišku a lva. Nová soutěž je věnována výletu za geologií (tematicky tomu odpovídá i dvoustrana seznamující s muzei, domy přírody, geologickými expozicemi, geoparky a naučnými stezkami s tímto zaměřením). Badatelská výzva je zaměřena na poznávání stromů podle pupenů na větvičkách a pokus, jak pozorovat probouzející se pupeny. Do alba přibydou čtyři karty věnované sovám (sýček a sýc), tisu a jalovci, kaprovi a pupenům na větvičkách stromů. Stálá kapitola o strážcích přírody představuje činnosti, které lze v zimě snadno provádět, a jak se v přírodě pohybovat a nezanechávat po sobě stopy. Tradičně je poslední strana obálky věnována kreslenému seriálu „Divoká dvojka“. Časopis dobře využitelný na základních školách vydává Petra Kubíčková, cena je 115 Kč. Objednávky a další informace lze získat na adrese obchod@ahojdivocino.cz.

Lubomír Hanel